

Vergaderjaar 2020–2021

35 570 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2021

Nr. 70

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 april 2021

Met genoegen bied ik u de kabinetsreactie op de evaluatie van het NFRP Politieke Partijen Programma aan. De evaluatie beslaat de periode 2017–2019 en is van juli tot medio november 2020 uitgevoerd door het onderzoeks- en adviesbureau Significant APE¹.

Het NFRP Politieke Partijen Programma is een programma van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en maakt deel uit van het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP). Dit fonds ondersteunt de ontwikkeling van de rechtsstaat, goed bestuur en de democratie in (Zuid)Oost-Europa en de Arabische regio en bestaat uit drie onderdelen:

1. Het **NFRP-Matra programma**, gericht op het ondersteunen van (potentiële) kandidaat-lidstaten en de landen van het Oostelijk Partnerschap op het gebied van maatschappelijke transformatie.
2. Het **NFRP-Shiraka programma** steunt democratische verandering in de Arabische regio. In het Arabisch betekent Shiraka «partnerschap». De veranderende verhouding tussen de burger en de overheid staat bij Shiraka centraal. De burger raakt meer betrokken bij bestuur. Overheden gaan meer verantwoording afleggen aan burgers.
3. Het NFRP Politieke Partijen Programma (NPPP).

Het NPPP heeft tot doel Nederlandse politieke partijen middels *twinning*, het vormen van (duurzame) samenwerkingsrelaties teneinde gezamenlijk toe te werken naar vooraf gestelde doelstellingen, in staat te stellen een bijdrage te leveren aan de versterking van kadervorming en netwerkopbouw van politieke partijen, bewegingen of organisaties in bovenge-

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

noemde regio's² waarmee zij ideologische en democratische waarden delen. Versterking van deze organisaties draagt direct bij aan de democratiseringsdoelstelling van het NFRP, en indirect aan de doelstellingen gerelateerd aan een sterke rechtsstaat en goed bestuur.

Binnen de totale budgetten van NFRP-Matra en NFRP-Shiraka is 12 procent gereserveerd voor het NFRP Politieke Partijen Programma, dat in de praktijk wordt uitgevoerd door aan Nederlandse politieke partijen gelieerde buitenland-stichtingen. Een deel van dit bedrag stelt de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op basis van de Wet financiering Politieke Partijen (WfPP) beschikbaar³. De Minister van Buitenlandse Zaken stelt het resterende deel beschikbaar in het kader van het NPPP. Voorliggende evaluatie heeft betrekking op het door BZ beschikbaar gestelde deel van de subsidie, voor de evaluatieperiode betreft dit een totaalbedrag van ca. EUR 6.2 miljoen.

Doel en proces

Onderhavige evaluatie is uitgevoerd in het kader van de evaluatieprogrammering die het Ministerie van Buitenlandse Zaken hanteert voor haar programma's. Doel was om meer inzicht te krijgen in met name de relevantie van het NPPP binnen de bredere doelstellingen van NFRP-Matra en NFRP-Shiraka, alsmede (de efficiëntie van) het programma-beheer om hieruit lessen te trekken voor de periodieke herziening van de beleidsregels voor het programma. Het betreft de eerste afzonderlijke evaluatie van het NPPP in de huidige vorm.

Het evaluatieonderzoek bestond uit bureauonderzoek op basis van schriftelijke documentatie en semigestructureerde interviews met medewerkers van de betrokken beleidsdirecties van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, medewerkers van de betrokken politieke partijstichtingen en medewerkers van Nederlandse ambassades en partnerorganisaties in de doelregio's.

Conclusies en aanbevelingen

De evaluatie stelt vast dat het NPPP relevant is binnen de beleidsdoelen van het NFRP. De *party-to-party*-aanpak wordt positief beoordeeld als benadering voor het realiseren van activiteiten gericht op kaderversterking van zusterpartijen en -organisaties. De partijstichtingen slagen er veelal in om samenwerkingspartners te vinden, al stellen de evaluatoren ook vast dat niet alle doellanden zich lenen voor samenwerking met politieke partijen. In deze gevallen wordt samengewerkt met andere typen organisaties, waarvan een deel zich op termijn kan ontwikkelen tot politieke beweging/partij. Ook constateren de evaluatoren dat de gehanteerde benadering zich minder goed leent voor het versterken van het democratisch klimaat in algemene zin omdat de nadruk ligt op individuele spelers in het politieke stelsel en niet zozeer op het systeem zelf.

De in het kader van het NPPP uitgevoerde activiteiten worden als relevant beoordeeld, zowel binnen de beleidsdoelen van het NPPP als voor de zusterpartijen en -organisaties op wie de activiteiten gericht zijn. De

² NFRP-Matra: Albanië, Bosnië-Herzegovina, Kosovo, Noord-Macedonië, Montenegro, Servië en Turkije (EU pre-accessieregio) | Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Oekraïne, Moldavië en Wit-Rusland (Oostelijk Partnerschap landen) NFRP-Shiraka: Algerije, Egypte, Irak, Jordanië, Libanon, Libië, Marokko en Tunesië.

³ Zie Wet financiering Politieke Partijen artikel 8, lid 1d en lid 3.

vraaggestuurde aanpak ziet toe op een goede aansluiting op de behoeften van de lokale partners.

Stichtingen slagen er over het algemeen goed in de subsidiegelden te besteden, dankzij de flexibiliteit die het programma biedt. De evaluatie spreekt van een omvangrijk aantal activiteiten in lijn met de doelstellingen van het programma.

Omdat activiteiten vooral in termen van kortetermijnresultaten zijn beschreven, in plaats van langetermijndoelen, zijn conclusies over effectiviteit maar in beperkte mate mogelijk.

Aanbevelingen zijn hoofdzakelijk gericht op het explicieter maken van de (langetermijn) bijdrage van afzonderlijke activiteiten aan de beleidsdoelen. Een (op te stellen) beleidstheorie kan hierin faciliteren. Overige aanbevelingen hebben betrekking op de duur van subsidies en verdere standaardisering met betrekking tot de eindrapportages.

Appreciatie

Het kabinet is verheugd dat het NPPP als programma, alsook de gehanteerde vraaggestuurde *party-to-party* benadering, als relevant worden beoordeeld.

Het NPPP wordt uitgevoerd in complexe regio's die in meer of mindere mate aan voortdurende verandering onderhevig zijn. Hoewel er grote verschillen bestaan tussen de regio's, alsook tussen landen binnen deze regio's, is het democratiseringsproces nergens lineair. Een veelvoud aan processen en ontwikkelingen vormt, in wisselwerking met elkaar, het politieke klimaat. Daar komt bij dat naast de Nederlandse buitenlandstichtingen vele andere actoren, vaak uitgerust met grotere budgetten, actief zijn. Deze factoren gezamenlijk maken het zeer lastig de effectiviteit van het NPPP aan te tonen, dan wel specifieke ontwikkelingen aan het NPPP te attribueren.

Dit neemt niet weg dat, met inachtneming van bovenstaande, het maximaal haalbare nagestreefd dient te worden met betrekking tot de duurzaamheid van de resultaten. Het kabinet staat zodoende open voor beleidsmatige en procesmatige verbeteringen en de door de evaluatoren gedane voorstellen kunnen hieraan een bijdrage leveren. Zo verwelkomt het kabinet de suggestie om meer nadruk te leggen op de langetermijnresultaten. Naast het inbedden van subsidieaanvragen in duurzame samenwerkingsverbanden kan het ontwikkelen van een beleidstheorie hierin faciliteren. Ook ziet een dergelijk beleidsinhoudelijk kader toe op adequate inbedding van NPPP-activiteiten binnen de bredere doelen van het NFRP. Deze doelen omvatten onder meer een brede bijdrage aan het democratiseringsproces dat, zo merkt de evaluator terecht op, niet in zijn geheel wordt geadresseerd door het op individuele (politieke) spelers gerichte NPPP. Via andere programma's binnen het NFRP besteedt Nederland evenwel aandacht aan andere doelgroepen en aspecten binnen het democratiseringsproces, die bijdragen aan een maatschappij en politieke cultuur gebaseerd op transparantie, *accountability* en vertrouwen.

Het kabinet kan zich vinden in de suggestie om meerjarig te subsidiëren, zowel vanuit het perspectief van de stichtingen die voor langere tijd duidelijkheid hebben, als vanuit het perspectief van het ministerie. Hierbij dient te worden aangetekend dat een werkwijze moet worden gevonden die recht doet aan eventuele tussentijdse zetelwijzigingen. Indien dit

mogelijk is gebleken, staat het kabinet positief ten opzichte van meerjarig subsidiëren.

Op het vlak van de meer procesmatige aanbevelingen neemt het kabinet vanuit het oogpunt van efficiëntie graag het voorstel over tot verdere standaardisering van formats ten behoeve van de subsidieverantwoording. Implementatie van de aanbevelingen zal plaatsvinden met oog voor een mate van programmabeheer passend bij de relatief beperkte omvang van het programma. Een volledig overzicht van de conclusies en aanbevelingen, alsook de reactie van het kabinet hierop, vindt u in de bijlage⁴.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.